

Čtvrtého dne večer potom seděl Věk sám v sedniče, již měl najatou v zájezdni hospodě. Pět dní již meškal v Králíkách i v nejbližším okolí, kamž za obchodem vyjížděl. Dnes už měl být doma. Čekají ho, matka nejvíce. A on tu sedí ještě. Vše, co mu otec nařídil, vykonal. Teď zbývalo mu ještě vykonal, co si sám byl ustanovil. Přihlídl dlouho se na to připravoval a rozhodoval. V dlouhém tom rozhodování nebylo skalopecné jistoty. Od onoho večera, kdy se s Thamelem setkal, vyládal se. Po všechny ty dny, co tu meškal, zápasil. To, co viděl, co mu pak Thám řekl, účinkovalo velmi. Tohoto večera, nejdříve do rána měl se rozhodnouti. Buď se vrátí domů, nebo se vydá na cestu do Prahy.

Ze zamýšlení ho vytrhl Thám, jenž věda, že se Věk na večer vrátí ze své kuppecké vyjížďky, přišel ho navštívit. Líce spisovatelovo nebylo tak zachmuřeno, jako onoho prvního večera. Thám se usmál, když se ho Věk zeptal na svého knofence a na Paulu. Oznamil, že se dítě má k světu a matka, třeba že ještě slabá, že se také pomalu sbírá.

"Měl jsem veliký strach o ni. Byla tak slabá a pak to pohnuti mysli! Ale to štěstí ji myslím udrželo. Ó, jak je šťastná, že má dítě a že může mluvit. Mluví pěkně, zřetelně. A mně je to tak vzácné a milé, a má takový hezký, dojímavý hlas. O nich přes tu chvíli mluvím. Je jim vděčná a říká, jak jsou hodný a šlechetný. A já to také cítím."

Thám se odmlčel a tiskl Věkovi obě ruce. Pak se pojednou zeptal: "Kdy pojedou domů?"

Věka ta otázka zarazila. "Domů?" opakoval bezděky, a pojednou jako by se rozhodl, dodal: "Abych se přiznal, já nechci, já nechci domů. Chci zrovna odtud —"

"Ne, příteli, pojedou domů."

Poslechnou mne. Vámnou si toho, co tu na nás viděli. A kdyby se jim zrovna tak zle nevedlo, budou přece zápasit, aby se ve světě udrželi. A mají jistotu, že dosáhnou toho, čeho chtějí? A pak, stálo by to vše za zármutek jejich rodičů? Naříkali, že by rád něco více pracovali, nežli státi za pultem. Vzpomenou si na našeho Vydru, jak vždycky říkával, že každý může vlastní své poslouchat. A oni studovaný člověk na malém městě budou mít váhy dost, můžou poučovat, můžou více účinkovat ve svém okolí pro více vlastenskou, nežli kdokoliv. Podívej se na mne. Co jsem dělal dřív — a co teď? O holý život zápasím — nemohu nic — nic... To oni ze svého krámu více zmožnou nežli já teď. A dojdou spokojenosti. Ale já úplně nikdy, příteli, nikdy! Teď se na mne štěstí pousmálo v rodině. Ale teď ten červ zůstane." A Thám se ušklíbil na prsa — "že jsem ztracený člověk pro naši věc, jestliže se brzo z toho nevypletu. A já tuším, že ne..."

Severl rty a hleděl zauráčen před se. Pak jako by se vytrhl, chopil se náhle Věkovy ruky a živě pravil:

"Tedy zítra odjedou; a domů rozumíš se. Domů k otcovi a k matce, která na něho bez toho již v úzkosti čeká. — Ráno přijdu pro ně, zavedu je k nám, aby jim Paula mohla dát s Bohem, žádala mne o to. Pak sednou do vozu a odjedou domů. Tam budou řádným kupcem, sousedem a první vlastencem, a budou poučovat a působit, aby zmoudřelí zhloupěl a pošestil, aby více nepotupovali a nezavrhovali svého přirozeného jazyka. Pak ostudil a ve zvelebení země své zlenil Čechové zastoupil na jejich šlepe a opravdoví si přepřil a dokázal se věcnými a opravdovými vlastenci. A na mne, na nás nezapomenou, věd!"

XXVI. Skončí se dobře, ale bez svateb.

Toho dne na večer, kterého měl František domů přijeti, Věková v jeho světničce zatopila, aby měl pěkně vyhřáto. Ale netušila se, nýbrž byla v trapné nejistotě. Ty dny měla pořád takové divné tušení i sny; dnes, když počala v synově světničce uklízet, všimla si, že tu není jeho houslí. Když tím postrašena bedlivěji se počala rozhlížeti, shledala, že to a ono je pryč. František si to vzal patrně s sebou. Kam by se dělo? Ale on těch věcí nepotřeboval. Proto s úzkostí zatápěla, s úzkostí čekala, ozve-li se venku ve tmě zvonec jeho povozu. Čekala s pantátem, naslouchala — nikde nic. Už pantáta usnul, už půlnoc minula, a nikde po synovi ani slechu ani dechu. Věková zalomila rukama. Než ráno, když se pantáta mrzel, že František nepřišel, že něco asi vyvedl, chlácholila ho, ač byla sama plna úzkosti. Když František nepřišel ani dopoledne, ani odpoledne, říkala si v duchu všechna se třesou: "Už to tak je. Že on ujel! Nač by bral housle s sebou?" Proto však na večer přece zas zatopila; ale když hořící louče do nístěje na podpal strkala, ani na to pro slzy neviděla. Když ji pantáta pak poslal přiložit, vzdychla a teskně myslila:

"Pro koho topím? Na prázdno! Ó, on se tu už nebude ohívat! Nešťastný hoch! Nešťastné dítě!"

Ale když sestupovala dolů na síň, ozval se venku zvonec, a v tom vcházeli František. Chvatně k němu přistoupila, chytila ho a objímala ho volajíc: "Tys přišel! Tys se navrátil! Buď Pán Bůh pochyválen!"

František se divil, co že matka tak mluví, ví-li snad něco. Pantáta se dotazoval, proč se o celý den omeškal; když syn mu oznámil, jak pořídit, byl jak náležitě spokojen. Dobře to vyvedl, jen v tom ho otec upomenul, když ještě téhož večera účtovali, že má trochu velkou útratu, že musí šetřit nebo být na lidi opatrný. Netušil, že něco na fad útraty přidal k tomu, co měl zašetřeno na cestu do Prahy a na první pobyt v Praze, a což všechno dal panu Butteanovi a půjčil paní Butteanové, když ho o malou půjčku "jen na krátký čas" prosila, a co dal Paulinu synkovi ve zlatě do vlnku. Mladý Věk byl vážný, ač ne zasmušilý. Matka si toho dobře povšimla, netuše, jaký boj syn dobojoval. Ale pak, když vstoupil do své světničky mile prohráté, když se rozhlédl po okénkách ověšených plátnými záslonkami jako sněh bílými, po světničce čistě urovnané, vydrhnuté, pěkně poklizené a tak tiché, milo utulné, tu se mu uvolnilo v jejím klidu a vyjasnil líc, když vstoupila matka. Usedla proti němu; hleděl jí do ustarané, míle tváře, do laskavých, dobrých očí.

ČÁST DRUHÁ. I. O rodu a erbech svatých tří králů, též o jiném přibuzenstvu; kapitola neučená.

P. Matouš Vrba, kněz deficient, psal na velkém archu rukodělněho papíru s hrubými okraji, sedl u psacího černého stolu s dřevěnou mřížkou. Stůl ten plný papírů a knih různě vázaných stál u okna klenutého pokoje a přece nemělo plného světla, ač bylo drahně po ránu. Nedávale nevládný den února měsíce (bylo r. 1790) světla jak náleží.

Než šedovlasý kněz v tmavolnědém kabátě, hrubě obnošeném a šosatém, v úzkých nobavících po kolena a černých, viněných punočkách a ve střevících toho nedbal, aniž toho, že venku prší a se chumelí. Všechen Dobyhýtrb, na nějž bylo odtud vidět, trafil se v té plískanici, a položbořený chrám Božího Těla před kostelem sv. Ignáce i domy opodál stojící před jezovitskou kolejí, tenkrát už nememšil, prorážely jen jako zahnědlé, veliké stíny neurčitých obrysů šedým, mihavým vzduchem.

V pokoji knězově, plném starých obrázků a obrazů malovaných na deskách i na plátně, i sošek ne mladších s polychromií valně sešlou, bylo mílo. Velká bílá kamaň a rohu za postelí pod tmavozelenými nebesy příjemně vydávala teplo. A tieho tu bylo. Kněz prací svou všechen zabrán, pokyvoval šedou hlavou, tu méně, tu živěji, a mručel při tom nějak s citem, jak si mezi zuby říkal verše, jež z knihy opisoval. Ob čas třel si při tom levou rukou levé koleno. Pobodával ho tam bolená a tu tím hlazením hleděl uchlácholiti.

Vesle v pokoji, do něhož dvéře byly pootevřeny, někdo se prudko rozkašlal. Pak, když kašel utíhl, ozývalo se odtud polohlasné odříkávání, patrně nějaké modlitby nebo z breviáře, až po chvíli zase prudký kašel modlení přerušil. Toho okamžiku někdo zaklepal na dvěře předního pokoje. Páter Vrba nasyšel; teprve, když se dvěře otevřely, obrátil se překvapen, a mávaje prstko levicí, volal z ústa: "Zavřít! Táhně! Zavřít!" Na tomto druhém "zavřít" bylo znáti, že P. Vrba už zuby zatísnal. Dvěře zapuly a v pokoji stánu vstál student, výrostek šestnáctiletý, modroský, šiperný,

dost. Viděl, pantáta je stonavý. — Pán Bůh ti za to požehná a vynahradí ti zas jinak to, eos nám obětoval. No, a časem také zapomeně na tu — a obliší si jiné, hodné děvče. Svobodný nezůstaneš —"

Při těchto slovech se však František nějak smutně usmál a zakroužil hlavou...

Osaměv hleděl ven do noci a myslil na pohorské město. Viděl na bídném loži v ehudě jizbě Paulu a její dítě, viděl Thama zachmuřeného, před se hleděho. V tom z dola ozval se zpěv neuvěřitelného, ale příjemného hlasu, trochu již slábnoucího a se třesoucího. To matka; jak se všeko uložilo na lože, přecházela z opatrnosti stavením a zpívala po dávěném způsobu starodávnu, po dědovi zleděnou: "Kdo ochrany nejvyššího v akřší jeho požívá —"

František sepal bezděky ruce a pohledl k nebesům...

Druhého dne, hned z rána napsal dva listy. Jeden známému hudebníkovi, oznamuje mu, že do Prahy již nepříje, že zůstane na dobro doma; objednal si při tom nové noty. Druhý list příteli Hněvkovskému, jemně podobně psal a prosil ho, aby mu všechny nové české knížky vžlycky obstaral a poslal po starém šulcevi, a aby také vyřídil profesorovi Vydrovi úctu nehlubší a vděčnost, a že na jeho slova nikdy nezapomenie, a aby byl jist, že i tu na venkově zůstane pořádným Čechem a že se, jak jen bude a to, vždycky vynasníží o zvelebení jazyka přirozeného v tomto svém zákoutí a bude proti všelké lhostejnosti a nedbanlivosti, aby byla jak nálež utulána.

ČÁST DRUHÁ. I. O rodu a erbech svatých tří králů, též o jiném přibuzenstvu; kapitola neučená.

P. Matouš Vrba, kněz deficient, psal na velkém archu rukodělněho papíru s hrubými okraji, sedl u psacího černého stolu s dřevěnou mřížkou. Stůl ten plný papírů a knih různě vázaných stál u okna klenutého pokoje a přece nemělo plného světla, ač bylo drahně po ránu. Nedávale nevládný den února měsíce (bylo r. 1790) světla jak náleží.

Než šedovlasý kněz v tmavolnědém kabátě, hrubě obnošeném a šosatém, v úzkých nobavících po kolena a černých, viněných punočkách a ve střevících toho nedbal, aniž toho, že venku prší a se chumelí. Všechen Dobyhýtrb, na nějž bylo odtud vidět, trafil se v té plískanici, a položbořený chrám Božího Těla před kostelem sv. Ignáce i domy opodál stojící před jezovitskou kolejí, tenkrát už nememšil, prorážely jen jako zahnědlé, veliké stíny neurčitých obrysů šedým, mihavým vzduchem.

V pokoji knězově, plném starých obrázků a obrazů malovaných na deskách i na plátně, i sošek ne mladších s polychromií valně sešlou, bylo mílo. Velká bílá kamaň a rohu za postelí pod tmavozelenými nebesy příjemně vydávala teplo. A tieho tu bylo. Kněz prací svou všechen zabrán, pokyvoval šedou hlavou, tu méně, tu živěji, a mručel při tom nějak s citem, jak si mezi zuby říkal verše, jež z knihy opisoval. Ob čas třel si při tom levou rukou levé koleno. Pobodával ho tam bolená a tu tím hlazením hleděl uchlácholiti.

Vesle v pokoji, do něhož dvéře byly pootevřeny, někdo se prudko rozkašlal. Pak, když kašel utíhl, ozývalo se odtud polohlasné odříkávání, patrně nějaké modlitby nebo z breviáře, až po chvíli zase prudký kašel modlení přerušil. Toho okamžiku někdo zaklepal na dvěře předního pokoje. Páter Vrba nasyšel; teprve, když se dvěře otevřely, obrátil se překvapen, a mávaje prstko levicí, volal z ústa: "Zavřít! Táhně! Zavřít!" Na tomto druhém "zavřít" bylo znáti, že P. Vrba už zuby zatísnal. Dvěře zapuly a v pokoji stánu vstál student, výrostek šestnáctiletý, modroský, šiperný,

bez pláště, bez klobouku, jen tak v tmavé kamizole, nesa v ruce knihu. Bylo patrné, že nepřišel přes ulici, nýbrž že je z domu. "Co chcete? Co chcete?" kněz na něj pořád zhrta. "Proč nejste ve škole?"

Student, znaje dobře svého souseda, nie se nezarazil, ale s úsměvem, jak také přišel, odvětil: "Mám odřenou patu."

"Patu! Zádnu patu! Latinsky bolobřich! Nemáte pensum, preparationem —"

"I mám, velebný pane, praeparaci mám — ale — tak prosím," a nadzvedl zrovna levou nohu, by nevěřícího upozornil, že nemá na ní střevíce jako na pravé, nýbrž pláštěnou bačkuru.

"Im — opravdu! A také levá. Ty levá! — A co poroučíme, panáčku —"

"Prosím, já dělám pensum, ale táhlyhle v té knize, co mně ráčili půjčit, v té nie není —"

"Tak? Že není!" vyjel kněz zostra. "A když to tady není, tak to nikde není. Takové ehrie krásné! Ale — abyste viděl —" a vstav jal se na stole v knižích přehledávati; při tom dále broukavě mluvil:

"Takovou krásnou knihu! Ale počkejte — A co dělá pan Held?"

"Je v koleji."

"Vidíte? — Kde pak je ta kniha? — Ten jinak chodí do školy."

"Když nemá odřenou patu —"

"No, to nemá, pravda — No tak, Toníčku — Už ji mám —"

A obrátiv se s knihou v ruce k studentovi, dodal: "A že pan Held?"

"Pořád —"

"A hraje na housličky, co? A vy?"

"Také čtu."

"Alebiada od pana Meissnera, toho frajmaura, vidíte, nebo jiné takové —"

"Ó, to ne, velebný pane," vpadl student živě do řeči. "Čtu teď Beckovského."

"Tak? No to rád slyším —" A líce knězovo se vyjasnilo. Než

upřev své hnědé, bystré oči zkoumavě na tvář mladíkovu, nedůvěřivě dodal:

"Jen jestli —" Vida však, že se student přestal usmívat, že byl tou nedůvěrou nemile dotčen, ihned chlácholivé obrátil:

"No, no, Toníčku — věřím, věřím, a za to vám něco přečtu — Počkejte —" a vzal arch papíru, na němž prve psal. "Tak dobrý pozor — To jsou verše! V těch je mnoho! M. Clemens Zebracenus to napsal, jadrná věc!"

A vážně, dále však živěji a s ohněm četl:

Czechia antiquam, populosam et nobile regnum hic fuit; atque fuisse sat est; jam nominis umbram vix retinet; jam pressa jacet, jam diruta torpet.*)

Umklk na okamžik, pak opakoval nehledě do listu, nýbrž do studentovy tváře:

"Jam pressa jacet, jam diruta torpet. Rozuměl-li jste, Toníčku?"

"Rozuměl — České království že — že — je nevím, jak bych to česky — dass es — dass das —"

"Dass es — dass dass — Vidíte, ani svým jazykem nedovedete říci. Miséria! To ty německé školy; za to vy nemůžete — Ale slyšel jste, že to staré vznešené království české utišeno, jako povalelo —"

Student hleděl udiveně na P. Vrba; byl patrně více jeho rozhorlením překvapen, nežli dojat verši mistra Václava Klementa Zebráckého.

"Nerozuměl jste —" začal zase šedovlasý kněz, "no, však porozumíte. Jen čtete Beckovského, a tu máte tu knihu, tam jistě něco najdete na pensum — A jen český čtete, Toníčku, ať umíte mluvit, a pan Held, ten ať mne navštíví, třeba s kytarou nebo houslemi, pan farář bude rád."

*) České království, starožité, lidnaté a vznešené tu bylo; a že bylo, již dosti je; již má sotva stín slavného jména; již povalelo leží a zdrceno je bez vlády.

Student se poklonil, a potěšen, že si nese nový, vydatnější pramen k svému pensum, vyklouzl ven, a nevínil si ani, že v ten okamžik vyhlédl ze dveří sousedního pokoje stařec hlavy skoro úplně holé, hladce obolený, vysedl brady a zapadlých, ale čiperných velikých očí a tváře usmívané, podobně oděný jako P. Vrba, máje však místo kolárku na krku černý, hedvábný obojek, jenž mu až po bradu sahá. Stařec, také kněz na pensi, někdy farář v diecézi Hradecké, slušně kdys vysoké, teď věkem přirhbený (byl dobrý osmdesátník), držel v ruce breviář, z kterého prve říkal.

"Co to tu máte, Matoušku?" ozval se.

"Měl jsem kázání, pane faráři —" odvětil P. Vrba a sedl u stolu a zase hladil koleno, na které byl v horlivém rozhovoru se studentem zapomněl.

"Bez mého povolení. A komu jste kázal, tomu pudivítrvi? Kdybyste raději to nečasí začal, nedřhl byste koleno — tohle nebyvalo — ne, nepamatuju — když bylo jaro, bylo pořádné jaro —"

"A když zima, tak zima —"

"Ale ne takováhle — Co vy, Matoušče, pamatujete —" odvětil durdivě farář.

"To ne — to nepamatuju — kde pak já —" a Matoušček si přejel hmatě šediny. — "To leda P. Lang — nebo Fulgentius Kabánek —"

"Aha, synáčku — vzděl já vím. To mně nuschválá připomínáte — hašteřil se farář, ale usmíval se, a oči mu jen hrály. Byl tomu rád, když se mohl škorpiti. A rychle doložil: "Však oni teď také kašlou —"

To bylo na odvetu, že mu P. Vrba uvedl na paměť jeho soky ve stáří, kteří s farářem byli nejstarší v celé Hradecké diecési.

"Kašlou, to asi kašlou," bránil se škádlivé P. Vrba. "Mají-li tam venku také takovýhle čas. Ale tam on venku mrzne a je zdrávo —"

(Pokračování.)

Obnovená soustava "Od té doby, co jsem počal užívat Severův Krvečistitel," píše p. J. Židek, 2714 Millard Ave., Chicago, "jest soustava moje obnovena a mé zdraví dokonale."

Učiňte si pravidlem Severův Krvečistitel. Každého jara užívati pro čistění krve, obnovení a oživení soustavy. Pro ten účel opatřte si Severův Krvečistitel. Tvoří čistou, zdravou krev, zbavuje kožních vyrážek, usnadňuje práci ledvin, přemáhá pocit únavy, přináší sílu, zdraví celému tělu. Cena láhve \$1.00.

Jednejte rychle Radosti života Severův Balsám pro plíce. Cena 25 a 30 centů. Severova žaludeční hořká. Cena láhve \$1.00.

Vícechny výše uvedené léky mají na prodej skoro v každé lékárně. Řekněte, že chcete SEVEROVY LÉKY a nenechte si vnutiti žádná jiná.

Depitete-li na naše lékařské oddělení, obdržíte spolehlivou radu lékařskou zdarma W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA